

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Czajkowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J. K.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie III AUa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 lipca 2019 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt: III AUa [...], nastąpiła przewlekłość postępowania,

2. przyznaje skarżącemu – J. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych,

3. oddala skargę w pozostałym zakresie,

4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego – J. K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

5. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego – J. K. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem różnicy między opłatą pobraną od skarżącego a opłatą należną.

UZASADNIENIE

Skargą na przewlekłość postępowania z dnia 8 kwietnia 2019 r. J. K. zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika zażądał: stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się w Sądzie Apelacyjnym w [...] pod sygn. akt: III AUa [...] (1), przyznania na rzecz J. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty 20.000 zł (2), wyznaczenia sądowni rozpoznającemu sprawę terminu do załatwienia sprawy najpóźniej do 15 maja 2019 r. (3) oraz zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kosztów postępowania skargowego (4).

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że w dniu 2 marca 2017 r. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 28 grudnia 2016 r. oddalającego odwołanie od decyzji ZUS odmawiającej przyznania skarżącemu prawa do emerytury. Jak podniesiono w skardze, od dnia złożenia apelacji upłynęło około 2 lata, natomiast Sąd Apelacyjny w [...] nie podjął w sprawie żadnej czynności, pomimo, iż jest w posiadaniu akt ponad półtora roku. W ocenie skarżącego brak jest wytłumaczenia dla tak opieszałego działania Sądu, które naraża go na pozostanie bez środków do życia, biorąc pod uwagę fakt, że postępowanie, w którym J. K. domaga się renty z tytułu niezdolności do pracy ze względu na przebyty wylew krwi do mózgu zostało zawieszone z uwagi na toczące się postępowanie o ustalenie prawa do emerytury, zaś skarżącemu w połowie maja kończy się okres pobierania zasiłku chorobowego, a z ZUS otrzymał informację, iż nie należy się mu zasiłek rehabilitacyjny. Zdaniem skarżącego, gdyby Sąd rozpoznał jego sprawę w terminie to albo otrzymałby emeryturę, albo ZUS rozpoznałby jego wniosek o przyznanie renty.

Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę z dnia 15 maja 2019 r. wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia, o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu swojego stanowiska Skarb Państwa wskazał, iż terminy wyznaczania rozpraw wynikają z wysokiej liczby spraw wpływających do wydziału, systemu losowego przydziału spraw oraz niekompletnej obsady kadrowej, w konsekwencji czego termin oczekiwania na rozprawę apelacyjną wynosi w Sądzie Apelacyjnym w [...] ok. 24 miesiące. Nie jest przy tym możliwe

zwiększenie liczby wyznaczanych spraw przez sędziów. W ocenie Skarbu Państwa uwzględniając stopień obciążenia sędziów III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sprawami, nie można uznać, aby w przedmiotowej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, skoro przewlekłość musi być odnoszona do konkretnych okoliczności mających miejsce w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania podlegała częściowemu uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie

skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121; z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884, z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18, z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18, z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18).

Z analizy akt sprawy wynika, iż wraz z apelacją wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 24 marca 2017 r. Dopiero po upływie ponad 1 roku i 5 miesięcy, sprawie przydzielono sędziego referenta (14 września 2018 r.). Co więcej, losowanie składu orzekającego odbyło się po upływie ponad 2 lat od daty wpływu apelacji do Sądu II instancji (2 kwietnia 2019 r.). Termin rozprawy apelacyjnej wyznaczono zarządzeniem z dnia 7 maja 2019 r. na dzień 4 lipca 2019 r., w którym to dniu Sąd Apelacyjny w [...] wydał wyrok oddalający apelację J. K..

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że rozprawa apelacyjna została wyznaczona przez Sąd Apelacyjny w [...] dopiero po upływie ponad 2 lat i 1 miesiąca od dnia wpływu akt wraz z apelacją do tego Sądu. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony, w związku z czym uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa [...] toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...].

Odnosząc się natomiast do stanowiska Skarbu Państwa zaznaczyć należy, co z resztą niejednokrotnie już podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego,

że znaczny wpływ spraw oraz problemy kadrowe powołane w odpowiedzi na skargę pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Duża ilość wpływających spraw w odniesieniu do obsady kadrowej może co najwyżej prowadzić do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku. Również okoliczności sprawy i jej charakter, jak również okresy bezczynności Sądu, wbrew twierdzeniom Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], przemawiają za stwierdzeniem w przedmiotowej sprawie przewlekłości postępowania.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 20.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu J. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] kwoty pieniężnej w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się od wniesienia w dniu 18 kwietnia 2016 r. odwołania skarżącego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, to za każde z trzech zakończonych lat postępowania na rzecz skarżącego należałoby zasądzić łączną kwotę 1.500 zł, z uwagi jednak na ustanowienie w przytoczonym przepisie przez ustawodawcę minimalnej kwoty odszkodowania w wysokości 2.000 zł, tę też kwotę należało zasądzić od Skarbu

Państwa na rzecz J. K.. Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącemu pełnej żądanej kwoty odszkodowania, a to ze względu na fakt, iż w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających. W szczególności skarżący nawet nie uprawdopodobnił ani szczegółowo nie wykazał w jaki sposób przewlekłość postępowania wpłynęła na jego sytuację materialną, jak również tok innych sprawy ubezpieczeniowych. Z tego też względu, skarga J. K. podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Skarga podlegała również oddaleniu w zakresie w jakim J. K. domagał się zlecenia Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenia terminu do załatwienia sprawy najpóźniej do 15 maja 2019 r. Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności pragnie zauważyć, iż stosownie do treści art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarżący może żądać wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zlecenie podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności. Podkreślenia wymaga, że ani omawiany przepis, ani żaden inny nie uprawnia skarżącego do żądania zlecenia Sądowi Apelacyjnemu zakończenia sprawy w określonym terminie, a Sądu Najwyższego do wydania takowego orzeczenia. Dodatkowo Sąd Najwyższy zważył, iż po wniesieniu skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej. Z powyższych względów omawiany wniosek skarżącego okazał się być bezpodstawny i nieuzasadniony, dlatego też podlegał oddaleniu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt. 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

Za podstawę rozstrzygnięcia w punkcie 5 postanowienia Sąd Najwyższy przyjął art. 80 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w

sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 300). Umknęło stronie skarżącej, iż wniesiona przez nią w przedmiotowej sprawie skarga zwolniona jest od opłaty. Jak wynika bowiem z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2006 r., III SPZP 2/06 (OSNP 2007 nr 11-12, poz. 176, Biul. SN 2006 nr 9, s. 14), skarga na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniesiona przez ubezpieczonego w sprawie odwołania rozpoznawanego przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jest wolna od opłat (art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

aw